

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1945 kl. 4 em.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om viss ändring i förordningen angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner.

I en inom första kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 84, av herr *Hage* har hemställts, »att riksdagen måtte göra den ändringen i Kungl. Maj:ts förordning angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligen skattetyngda kommuner, att utgifter, som uppstå inom en kommun på grund av kommunens beslut att giva kommunalt pensions- tillskott utan fattigvårds karaktär åt personer, vilka äga uppbära pension eller invalidunderstöd men ändå befinnas vara i behov av fattigvård, skall i skatteutjämningshänseende betraktas på samma sätt som fattigvårdsutgifter».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Jämlikt förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner gälla bland annat följande villkor för erhållande av dylikt understöd.

Enligt 2 § 1 mom. a) nämnda förordning fordras, att den kommunalskatt, landstingsskatt och vägs katt, som vederbörande kommun, församling och skoldistrikt ävensom landsting och väghållningsdistrikt under det löpande året beslutat till uttaxering, skola tillhoppa ha föranlett så högt skattetryck, att detta, beräknat på visst sätt, överstiger 10 kronor för 100 kronor beskattningsbar inkomst. Därjämte fordras, att det skattetryck, som, på enahanda sätt beräknat, föranletts av de under det löpande och de två nästföregående åren beslutade uttaxeringar, skall i medeltal för dessa tre år likaledes överstiga 10 kronor för 100 kronor beskattningsbar inkomst.

Vidare erfordras enligt 2 § 1 mom. b) samma förordning, att de utgifter för kommunområdets kyrko-, folkskole-, fattigvårds- och barnavårdsväsen, för vilkas bestridande uttaxering beslutats under det löpande året, skola motsvara ett skattetryck av mer än 5 kronor 50 öre för 100 kronor beskattningsbar inkomst.

Enligt 4 § 1 mom. må dylikt understöd icke i något fall utgå med högre belopp än som erfordras för att skattetrycket må kunna, till den del det föranletts av de under det löpande året beslutade utgifter för kommunområdets kyrko-, folkskole-, fattigvårds- och barnavårdsväsen, nedbringas så mycket,

att skattetrycket för angivna ändamål, beräknat för 100 kronor beskattningsbar inkomst, kommer att utgöra det i 2 § 1 mom. b) angivna belopp av 5 kronor 50 öre.

I lagen den 18 juni 1937 om kommunala pensionstillskott m. m. stadgas, att till beredande av understöd — kommunala pensionstillskott — i penningar eller naturaförmåner åt personer, vilka uppbära folkpension enligt lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering och icke jämlikt vissa bestämmelser i samma lag äro uteslutna från tilläggspension men ändock finnas vara i behov av fattigvård, må fattigvårdssamhälle ställa medel till fattigvårdsstyrelsens förfogande med föreskrift, att tillskott som utdelas av dessa medel icke skola vara att anse såsom fattigvård. I samma ordning må understöd utdelas såsom tillskott till invalidunderstöd, blindhetsersättning, barnbidrag eller bidragsförskott samt såsom sjukvårdsbidrag i vissa fall.

I en vid innevarande års riksdag av herr Senander m. fl. väckt motion, II: 320, vilken hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet, hemställdes om sådan ändring i lagen om kommunala pensionstillskott att bland annat folkpensionstagare, invalider och blinda, föräldralösa barn, invaliders barn och mödrar, vilka vore i behov av tillägg till sina pensioner eller andra slag av understöd, skulle obligatoriskt erhålla kommunala pensionstillskott i stället för fattigvård.

I sitt i anledning av berörda motion avgivna utlåtande nr 10 hemställde andra lagutskottet om avslag å motionen. Utskottet anförde därvid bland annat följande:

»Motionärerna ha betonat önskvärdheten av att särskilt folkpensionärerna i större utsträckning än för närvarande erhålla kommunala tillskott utan fattigvårds karaktär. Utskottet delar den uppfattning, som sålunda kommit till uttryck i motionen. Detta spörsmål sammanhänger nära med den aktuella frågan om en reformerad folkpensioneringslagstiftning. Enligt uppgift i innevarande års riksdagsberättelse torde socialvårdskommittén komma att avgiva förslag angående sådan reform under hösten 1945. Kommittén har i ett i december 1942 avgivet betänkande, innefattande utredning och förslag angående socialvårdens framtida organisation m. m., anför, att kommittén vid reformering av folkpensioneringen kommer att taga ställning till bl. a. frågan om ändrade grunder för kommunala pensionstillskott. Att så kommer att ske har även framhållits av statsrådet och chefen för socialdepartementet i ett interpellationssvar i första kammaren den 17 november 1943. Hur folkpensioneringslagstiftningen för framtiden utformas måste på ett avgörande sätt inverka på frågan, huruvida de kommunala pensionstillskotten böra bibehållas och, därest detta spörsmål besvaras jakande, på vilka villkor de skola utgå. Även övriga grenar av socialvården äro föremål för kommitténs utredningsarbete.

Av nu angivna skäl torde någon framställning till Kungl. Maj:t rörande ändring av 1937 års lag icke vara erforderlig.»

I enlighet med andra lagutskottets hemställan avslogs motionen av riksdagen.

I nu förevarande motion har till stöd för det däri framställda yrkandet anförts bland annat följande. Den tankegång, som låge till grund för lagstiftningen om kommunala pensionstillskott, vore ur sociala synpunkter synnerligen tilltalande. Densamma utginge från att man skulle kunna inom ett flertal kommuner åstadkomma ett tillägg till folkpensionerna, så att folkpensionärerna i betydande utsträckning skulle i stället för fattigvård erhålla ett så stort genom kommunalt beslut fastställt tillskott, att folkpensionen och detta tillskott tillsammans skulle utgöra grunden för en vissserligen knapp men i alla fall rimlig försörjning. Det hade emellertid visat sig, att lagen kommit till användning endast i ett mindre antal kommuner. I de flesta kommunerna vore praxis alltför jämt, att det som ansåges behövt som tillskott till folkpensionärerna tillsköttes genom fattigvården. Anledningen härtill torde vara att söka i ett flertal omständigheter. I främsta rummet berodde detta antagligen på bestämmelserna i förordningen angående understöd åt synnerligt skattetyngda kommuner. Dessa bestämmelser innebure nämligen bland annat, att, om en kommun gäve understöd till en folkpensionär i form av fattigvård, denna utgift upptoges bland fattigvårdens kostnader och sålunda inräknades bland de utgifter, vilka låge till grund för avgörandet huruvida kommunen skulle kunna erhålla understöd av skatteutjämningsmedel. Om däremot en kommun gäve sina folkpensionärer tillskott i sådan form, att detta ej skulle anses såsom fattigvård, torde denna utgift icke inräknas bland de utgifter, vilka enligt nämnda författning kunde läggas till grund för rätt till understöd av skatteutjämningsmedel. Det måste anses inkonsekvent med bestämmelser, vilka innebure eller åtminstone kunde tolkas så att utgifter, som egentligen vore av samma slag, i detta hänseende behandlades helt olika.

I förevarande motion har yrkats sådan ändring i förordningen angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner, att utgifter för kommunala pensionstillskott utan fattigvårds karaktär skulle i skatteutjämningshänseende betraktas på samma sätt som fattigvårdsutgifter.

Utskottet.

Vad i motionen anförts finner utskottet vara förtjänt av beaktande. Utskottet vill även erinra om att 1935 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om undersökning rörande frågan om sådan ändring av bestämmelserna om understöd av skatteutjämningsmedel, att vid beräkning av skattestrycket hänsyn toges till kommunernas utgifter för folkpensioneringen. Emellertid har spörsmålet om den kommunala skatteutjämningsmedel varit föremål för utredning inom kommunalskatteberedningen, som under år 1943 avgivit betänkande rörande detta spörsmål (SOU 1943: 43). Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen är vidare frågan om en reformerad folkpensioneringslagstiftning under behandling inom socialvårdskommittén, som därvid torde komma att taga ställning jämväl till frågan om ändrade grunder för

kommunala pensionstillskott. På grund av berörda omständigheter anser sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till det i motionen framställda yrkandet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen I: 84 av herr Hage om viss ändring i förordningen angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 mars 1945.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bär*, *Elon Andersson**, *Wahlmark*, *Axel Ivar Anderson*, *Sjödahl*, *friherre De Geer*, *Ekman*, *Frans Ericson*, *Velander* och *Heüman*, samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren*, *Hagberg* i Malmö, *Björklund**, *Hammarlund*, *Orgård*, *Janson* i Frändesta*, *Falk*, *Jonsson* i Skedsbygd*, *Sundström* i Skövde och *Fröderberg**.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.
